

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

Рада молодих учених університету

Матеріали
ІХ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції
«Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи»

27 лютого 2017 року

Збірник наукових праць

Переяслав-Хмельницький – 2017

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ВЫСШЕЕ УЧЕБНОЕ ЗАВЕДЕНИЕ
«Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет
имени Григория Сковороды »

STATE HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENT
«Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical
University»

Совет молодых ученых университета
Council of young scientists of the University

Материалы
IX Международной научно-практической интернет-конференции
«Гуманитарное пространство науки: опыт и перспективы»
27 февраля 2017 года

Materials
Of the IX International scientific and practical Internet-conference
«Humanitarian space of science: experience and prospects»
February 27, 2017

Сборник научных трудов
Collection of the scientific materials

Переяслав-Хмельницкий – 2017
Pereiaslav-Khmelnytskyi – 2017

УДК 001
ББК 72В7
Г 94

«Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи»: зб. Матеріалів ІХ Міжнарод. наук. практич. інтернет-конф., 27 лютого 2017 р. – Переяслав-Хмельницький, 2017. – Вип. 9. – 314 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Коцур В.П. – доктор історичних наук, професор, академік НАПН України, ректор ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»;

Енсенів К.А. – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інституту історії держави КН МОН Республіки Казахстан;

Лукашевич О.М. – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та культури України ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», генеральний директор Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»;

Рик С.М. – кандидат філософських наук, доцент, проректор з наукової роботи ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»;

Коцур В.В. – кандидат політичних наук, голова Ради молодих учених університету;

Гайдаєнко І.В. – кандидат історичних наук, викладач кафедри документознавства ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», секретар Ради молодих учених університету;

Вовкодав С.М. – завідувачий науково-дослідного сектора «Музей космоса» Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав»;

Вовкодав В.О. – лаборант навчально-наукового центру усної історії кафедри історії та культури України ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».

© Рада молодих учених університету
© ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький
державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

Наталія Урсу ВОЛОДИМИР ШАВРІН – ПРЕДСТАВНИК ХУДОЖНЬОЇ ШКОЛИ КАМ'ЯНЕЧЧИНИ	123
СЕКЦІЯ: ПЕДАГОГІКА	
Dilmurod Abdusattorov, Xurshida Abdusattorova, Gavhar Ibrohimova XALQ QO'SHIQLARI ORQALI O'QUVCHILARNI YUKSAK MA'NAVİYAT RUHIDA TARBIYALASHNING PEDAGOGİK ASOSLARI	126
Лэйлэ Байбосын, Назира Есимханова, Айдана Нариман ЕЖЕЛГІ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫ ПӘНІН ОҚЫТУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	129
Tamara Haqberdiyeva, Zamira Qulnazarova O'ZBEKISTON RASSOMLARINING ASARLARI ORQALI O'QUVCHI-YOSHLARDA MENHAT TARBIYASINING SHAKLLANTIRILISHI	132
Микола Драч ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ У СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ЗАНЯТЬ З ПРЕДМЕТУ «СОЦІОЛОГІЯ»	135
Райса Дружененко ДЕЯКІ РЕКОМЕНДАЦІЇ МАЙБУТНЬОМУ ВЧИТЕЛЕВІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ У ПІДГОТОВЦІ ДО СУЧАСНОГО УРОКУ ІЗ СИНТАКСИСУ ПРОСТОГО РЕЧЕННЯ: ФУНКЦІЙНО-ПРАГМАТИЧНИЙ ПІДХІД	139
Назира Есимханова, Лэйлэ Байбосын, Баубек Елеусов ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА УРОКАХ ИСТОРИИ	142
Айдана Есмагулова, Гульдана Жантурина THE ROLE OF EDUCATION IN MODERN SOCIETY; 12 YEARS EDUCATION IN KAZAKHSTAN	146
Сағынтай Күнсұлу, Динара Кемалова, Алтын Бакраденова БАЛАМЕН ӨНГІМЕЛЕСУ – ОҚУ ІС-ӘРЕКЕТІН ҰЙЫМДАСТЫРУ ӘДІСІ ӘРІ ТІЛ ДАМЫТУ ҚҰРАЛЫ	150
Оксана Леус ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТТЯХ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ФАРМАКОЛОГІЯ»	156
Dilfuza Matatova, Xusniya Xujajulova, Shohida Omanqulova MAKTAB MUSIQA TA'LIMIDA O'ZBEK MUMTOZ MUSIQA ASARLARINI ORGANISH MASALALARI	159
Акан Мубараков, Нуржан Шындалиев, Гулсум Абдолдинова ВАЛЬДОРФТИК БІЛІМ БЕРУ ЖҮЙЕСІНІҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ СИПАТТАМАСЫ	161
Акан Мубараков, Гулсум Абдолдинова, Бахытжан Авдрасол ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ӘДІСТЕМЕЛІК ЖҮЙЕЛЕРДІ ИНТЕГРАЦИЯЛАУ	165

УДК 378:167.3]:811.161.2

Раїса Дружененко
(Київ, Україна)ДЕЯКІ РЕКОМЕНДАЦІЇ МАЙБУТНЬОМУ ВЧИТЕЛЕВІ УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ У ПІДГОТОВЦІ ДО СУЧАСНОГО УРОКУ ІЗ
СИНТАКСИСУ ПРОСТОГО РЕЧЕННЯ: ФУНКЦІЙНО-
ПРАГМАТИЧНИЙ ПІДХІД

У праці обстоюється роль функційно-прагматичного підходу до вивчення синтаксису простого речення у школі. Подано деякі лінгвістичні та лінгводидактичні рекомендації для вчителів-словесників у підготовці до уроку. Результатом реалізації указанного підходу на уроці визнано формування комунікативно-прагматичної компетентності учнів. Накреслено перспективи вивчення вказаної проблеми.

Ключові слова: сучасний урок, урок із синтаксису простого речення, функційно-прагматичний підхід, комунікативно-прагматична компетентність.

The article highlights the role of functional-pragmatic approach to the study of syntax of simple sentences in school. Some linguistic and linguodidactic recommendations for teachers of languages and literature in preparation for the lesson are given. The result of the specified class approach was recognized the formation of pragmatic communicative competence of students. It is outlined the prospects of studying this problem.

Key words: up-to-day lesson, the lesson of simple sentence syntax, functional and pragmatic approach, communicative and pragmatic competence.

Проблема уроку як основної форми навчально-виховної діяльності є однією з найбільш привабливих у дидактичному науковому дискурсі. Починаючи з класиків дидактики (А. Дістервег, Я. Коменський, С. Русова, К. Ушинський та ін.) і дотепер (О. Біляев, О. Горошкіна, С. Караман, В. Мельничайко, Н. Остапенко, М. Пентилюк, К. Плиско, Г. Шелехова та ін.) важливими залишаються питання змісту, структури, мети, типології, форм, основних вимог, моделювання уроків тощо.

Особливу цінність представляють наукові ідеї щодо відповідності технології уроку освітнім вимогам на конкретному часовому проміжку розвитку педагогічної галузі. Тому часто вживаним є термін «сучасний урок», а у вітчизняній лінгводидактиці – «сучасний урок української мови» [1],[2],[6],[8] або «сучасний урок рідної мови» [3], [4]. Сучасний урок базується на пріоритеті освітніх інновацій, що зумовлюють нове бачення змісту та мети уроку, забезпечують реалізацію нових підходів, принципів, методів, прийомів, засобів навчання, проте «сучасність» потребує опертя на традиційні, апробовані технології. У підготовці до уроку вчитель має враховувати загальнодидактичний принцип поєднання традиційних та інноваційних технологій, що впливатиме на якість та позитивний результат навчання учнів.

Сучасний урок із синтаксису простого речення – це урок, що відповідає реформованим вимогам шкільної мовної освіти, коригується змістом програм і підручників з української мови. Слід розуміти, що сучасний урок із синтаксису – категорія змінна, динамічна, чутлива до зовнішніх і внутрішніх чинників загальної освітньої стратегії. Серед внутрішніх чинників називаємо методичні підходи як маркери змісту й мети навчання загалом та кожного окремо взятого уроку.

Актуальними методичними підходами в сучасній лінгводидактиці є компетентнісний, особистісно зорієнтований, комунікативно-діяльнісний, тектоцентричний, дискурсивний, соціокультурний, системний, етнопедагогічний, аксіологічний, акмеологічний тощо. У підготовці до уроку із синтаксису простого речення майбутньому вчителю української мови і літератури рекомендуємо враховувати функційно-прагматичний підхід до вивчення програмового матеріалу, що забезпечить формування прагматичного рівня мовної особистості учня як вищого рівня комунікативної активності, розкриє можливості вивчення синтаксичних одиниць не лише у парадигмі мовної системи, але й системи мовлення, комунікації.

Відповідно до програми комплексні знання, уміння та навички із синтаксису простого речення формуємо у 8 класі. Не відходячи від традиційної системи навчання синтаксису простого речення у школі, комплексу тих знань, умінь і навичок, які закладені програмами, пропонуємо розширити зміст уроку шляхом впровадження прагматичного компоненту.

Урахування функційно-прагматичного підходу у підготовці вчителя до уроку вивчення простого речення потребує розуміння деяких лінгвістичних позицій, а саме: просте речення – одиниця не лише формальна, але й функційна; основними характеристиками функційного (актуалізованого) речення є суб'єктивність, інтенційність, контекстуальність, динамічність, варіативність, імпліцитність; функціонуючи в модусі мовлення та комунікації, речення набуває статусу мовленнєвого акту (просте речення – елементарного мовленнєвого акту, що має одну ілюктивну силу) і виконує прагматичну функцію (функцію впливу на реципієнта); функція впливу реалізується через комунікативно-прагматичний смисл (порада, побажання, привітання, погроза, опис, наказ, прохання, комплімент, пояснення, виправдання, запитання тощо).

Дидактична цінність урахування функційно-прагматичного підходу до вивчення простого речення полягає у можливості формування комунікативно-прагматичної компетентності учнів, елементами якої є формування умінь і навичок оцінювати ситуацію спілкування; аналізувати комунікативно-прагматичні смисли елементарних мовленнєвих актів, формально виражених простим реченням; визначати найбільш вдалі комунікативні ходи; з'ясувати причини комунікативних невдач на синтаксичному рівні; активно послуговуватися різними типами простого речення відповідно до поставленої комунікативної мети впливу на адресата; редагувати пропонувані тексти та дискурсивні фрагменти з погляду досягнення авторської інтенції засобами синтаксису тощо.

Рекомендуємо низку принципів, які забезпечують реалізацію функційно-прагматичного підходу до вивчення простого речення та

формування на цій основі комунікативно-прагматичної компетентності учнів: принцип суб'єктивного пізнання і відображення світу; принцип ситуативності та контекстуальності; принцип дотримання правил і максим спілкування; принцип досягнення успішного комунікативного результату; принцип кооперативного та інтерактивного спілкування; аксіологічний принцип.

На наш погляд, подані рекомендації є вагомими у підготовці вчителя до уроку вивчення простого речення, зважаючи на сучасні вимоги формування особистості як успішного комуніканта. Наукові розвідки можуть бути використані на заняттях із методики навчання української мови у школі та під час проходження студентами педагогічної практики. Перспективним нам видається питання розроблення системи вправ і завдань із синтаксису простого речення, які б забезпечували реалізацію функційно-прагматичного підходу до вивчення синтаксису простого речення та формування комунікативно-прагматичної компетентності учнів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Біляєв О.М. Сучасний урок української мови / О.М. Біляєв. – К.: Рад. школа, 1981. – 234 с.
2. Горошкіна О.М., Попова Л.О. Сучасний урок української мови: від планування до проведення / О.М. Горошкіна, Л.О. Попова. – Х.: Основа, 2011. – 111 с.
3. Дружененко Р.С. Етнопедagogічний підхід до сучасного уроку рідної мови / Р.С. Дружененко // Педагогічні науки. – Херсон, 2005. – Вип. XXXVIII. – С. 75 – 79.
4. Остапенко Н.М. Технологія сучасного уроку рідної мови: навч. пос. / Н.М. Остапенко, Т.В. Симоненко, В.М. Руденко. – К.6 Академія, 2012, – 248 с.
5. Пентиліюк М.І., Караман С.О., Караман О.В., Горошкіна О.М. та ін. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / За ред. М.І. Пентиліюк. – К.: Ленвіт, 2005. – 400 с.
6. Пентиліюк М.І., Окуневич Т.Г. Варіативні форми проведення сучасного уроку української мови / М.І. Пентиліюк, Т.Г. Окуневич // Укр. мова і літ в школі. – 2014. – №1 (111). – С. 2 – 6.
7. Пентиліюк М.І. Проблеми уроку української мови в сучасній лінгводидактиці / Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики. Зб. статей. – К.: Ленвіт, 2011. – С. 84 – 95.
8. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук-метод. пос. / За ред. О.І. Пометун. – К.: А.С.К., 2005. – 192 с.